

Kiến thức lớp 10

Ca dao Việt Nam –phần28

Con Cò và Đạo Việt

Nói tới “Con Cò” là tự nhiên người Việt mình thường liên tưởng tới cảnh đồng quê Việt-Nam, với những con chim nước có bộ lông trắng với thân hình mảnh khảnh nhưng rất cân đối với cái cổ cao và đội chân dài mà ai nấy cũng đã thấy và cũng đã từng nghe những câu ca dao tượng hình gợi ý như :

Cái cò cái vạc cái nông

Sao mày giãm lúa nhà ông hời cò,

Không, không! Tôi đứng trên bờ

Mẹ con nhà vạc đổ ngò cho tôi.

Hay để nói lên tình mẫu tử của người Mẹ Việt với tâm trạng bồi hồi lo lắng cho con, khi con đi đâu chưa về, thì Tổ Tiên mình cũng đã dùng hình ảnh đẹp, và phong cảnh hữu tình với “*cò mẹ*” và “*cò con*” để diễn tả nỗi niềm đó qua ca dao :

Mặt trời lặn xuống bờ ao

Có con cò mẹ bay vào bay ra

Cò con đi học đường xa

Thần thơ chõ nọ la cà chõ kia

Đi đâu mà chẳng chịu về

Cơm canh mẹ đợi còn gì là ngon.

Cho nên “con cò” là hình ảnh của người nữ, người Mẹ, người con gái Việt với nét đẹp đơn sơ thơ mộng, duyên dáng mỹ miều, điệu hiền âu yếm, nhưng cũng đã lướt, nhỡn nhơ, thanh thản... như “con cò” để thưởng thức cảnh thanh bình của đồng quê, với :

Con cò bay lả bay la...

Bay từ cửa tổ bay ra cánh đồng.

Tuy có vẻ la đà với phong cách “*bay lả bay la...*”, nhưng

“con cò” là hình ảnh của người đàn bà xứ Việt thời Hùng Vương, không bao giờ quên trách nhiệm đối với bản thân và gia đình. Vì từ lúc còn là “cò con”, nghĩa là từ lúc ấu thời, người con gái Việt đã được thấm nhuần Đạo Trời với nguyên lý Mẹ, với âm dương hòa hợp, với Tình trước Lý sau để sống thật cái Tình với chiều kích của Tâm Linh Đại Ngã như Trời Biển bao la. Vì vậy, như “con cò” người đàn bà Việt với đức tính can trường, đảm đang, nhẫn nại, khôn khéo và tài năng..., không những đã biết lo lắng cho con, cho chồng được đầy đủ no ấm về vật chất, mà còn lưu tâm đến việc giáo huấn con cái sao cho đặng Vương Tròn, nghĩa là được thành Nhân. Hình ảnh thật đẹp, thật quý đó cũng đã được ghi khắc qua ca dao:

Cò tôi bay lả bay la

Bay từ cửa tổ bay ra cánh đồng

Cha mẹ sinh đẻ tay không

Cho nên bay khắp tây đông kiếm mồi

Trước là nuôi cái thân tôi

Sau nuôi đàn trẻ nên đời cò con.

Một mai khôn lớn vuông tròn

Rủ nhau bay khắp nước non xa gần.

Điều này không một ai có thể phủ nhận được vai trò và địa vị của người Mẹ Việt, vì thế cho nên ngày xưa lúc người con gái về nhà chồng người Việt mình mới bảo là đi “gánh vác giang sơn nhà chồng”, như ca dao đã có câu :

Có con phải khổ vì con

Có chồng phải gánh giang sơn nhà chồng

chớ không phải là “xuất giá tòng phu” để đi về “làm dâu” nhà chồng, với nghĩa để hầu hạ chồng và cung phụng cho nhà chồng! Tư tưởng này đã được bày đặt ra từ thời Hán thuộc với cái luật “nam nữ thọ thọ bất thân”, và thói tục “bó chân”, để chà đạp thiên chức con người với phẩm tính của Bà Nữ Oa, để biến đàn bà ra thành một món đồ chơi, cho cái đám đạo tặc phong kiến, vũ phu, vô tâm, vô đức. Ảnh hưởng đó còn in sâu cho tới ngày hôm nay, trong đầu óc của đám “bác học” còn ở vòng ngoài, bên phương

Đông hay vong thân ở phương Tây, nên chưa biết quảng vắn và thận tự, thành thử chỉ là nguy biên cho cái cảnh “chồng chúa vợ tôi”! Vì văn hóa du mục phương Bắc là văn hóa một chiều, chỉ dựa trên lý lẽ, đề cao sức mạnh và ham mê vật chất, nên không thể có được giá trị tinh thần “Nữ Oa”, cho nên để có thể đô hộ và cai trị Việt tộc, bọn thanh giáo nhà Hán phải đả phá và đảo lộn nền tảng của văn hóa Việt là nguyên lý Mẹ, với Âm trước Dương sau, Vợ trước Chồng sau, Tình trước Lý sau với hình ảnh và ý nghĩa đã được đề cao và ẩn giấu trong huyền thoại “Bà Nữ Oa Đội Đá Vá Trời”, từ mấy ngàn năm trước.

Minh Triết Việt tộc đã xuất hiện từ ngàn năm xưa với nền văn hóa nông nghiệp. Vì chỉ với văn hóa nông nghiệp, con người mới thật sự sống gần với thiên nhiên, và phải dầm

mưa dãi nắng với chân lấm tay bùn và không biết bao nhiêu mồ hôi nước mắt, mới có thể hiểu được thế nào là sự tương giao hòa hợp của Đất Trời, và mới có thể nhận định được về vũ trụ (quan) và nhân sinh (quan). Vì vậy, với con mắt quan sát về vũ trụ vạn vật, và qua suy tư của lý trí với rung Cảm của Tâm Linh, Tổ Tiên ta đã thấy được cái Chân Thiện Mỹ nơi Con Người với chiều kích vô biên của Đại Ngã Tâm Linh, vì Con Người là Đức của Trời Đất, là Tâm của Vũ Trụ (nhân giả kỳ thiên địa chi đức, vũ trụ chi tâm), nên đã ẩn giấu cách khôn khéo cái nền Minh Triết đó, qua 12 câu ca dao sau đây, mà tôi không thể không viết ra đây cái hay, cái đẹp, với ý nghĩa tuyệt vời, để chia sẻ với bạn. Và bây giờ mời bạn đọc thông thả với tôi mấy câu ca dao này mà tôi đã chọn lọc: